щука“ (21.25%). Следва разказът на Чехов – „Ванка“ с 20%. В дъното на класацията са „Врабче“ на Чехов (3.75%) и „Малкото дяволче и човекът“ на Лев Толстой (6.25%). Не се забелязва налагащо се предпочитание по отношение на жанра, вероятно анкетираните са посочили тези произведения, които си спомнят от своите ученически години.

Сравнението на отговорите на родителите с отговорите, дадени от децата на 11 и 12 въпрос от анкетата за ученици, показва, че родителите в общи линии смятат за подходящи за своето дете тези произведения от руски автори, които и самите деца познават. Сериозно разминаване обаче има между предпочитанието на родителите и желанията на децата да прочетат някои от произведенията. Коефициентите на корелационна зависимост ($R_{10/11}$ = 0.955 и $R_{10/12}$ = 0.751) сочат, че е налице много голяма корелационна зависимост, близка до функционалната, между мнението на родителите и степента на познаване на произведенията от детето. Корелационната зависимост между мнението на родителите и желанието на децата да прочетат определени книги влиза в категорията „голяма корелационна зависимост“, което е добър знак по отношение на възможността родителите да благоприятстват рецепцията на руските произведения.

Последните два въпроса от анкетата за родители са насочени отново към отчуждението на съвременното дете от книгата в аспект на отговорност и мерки.

Както обикновено, и тук родителите търсят най-голяма *отговорност* за отчуждението на съвременното дете от книгата у учителите (35%). Равен брой родители (по 25%) приписват вината на държавата и компютрите. Все още има родители (10%), които определят като враг на книгата телевизията, а едва 5% признават собствената си вина.

Родителите са категорични, че е необходимо да се предприемат мерки срещу отчуждението на детето от книгата (70%), но има и такива, които не виждат смисъл в това (10%), а 20% нямат определен отговор, с което се дистанцират от проблема.

Резултатите от анкетата с родители, а също така сравнението с някои отговори на учениците, позволяват да се достигне до изводи, които в никакъв случай не са кардинални поради малкия обем на извадката, но в известна степен подчертават тенденциите на разглеждания проблем.

1. Родителите са наясно, че децата им не обичат да четат книги, но не избират правилния път да ги приобщят към книгата. Най-често прилагат дидактичния аспект на постоянно напомняне, без да изяснят значението на книгите. Има и такива родители, които не виждат смисъл в четенето на книги.

2. Отрицателен момент в отношението на родителите е тяхната незаинтересованост към тематиката на книгите, които чете детето. Голяма част са доволни от факта, че детето им все пак чете, дори и само учебници, а някои са безпомощни пред нежеланието за четене на книги.

3. Родителите са на мнение, че технологиите не могат да заменят четенето на книги.

4. Възрастните са „по-четящи“ от децата, но въпреки това родителите все по-рядко намират време за книгата. С това дават отрицателен пример. Показателен е и фактът, че все по-голяма част от родителите не купуват книги на децата си.

5. Родителите отделят все по-малко време да общуват със своите деца и тази тенденция се проявява с пълна сила по отношение на книгите и четенето.

6. Значението на книгата не се оценява в морален и естетически аспект както от родителите, така и от децата.

7. Родителите не осъзнават значението на руските класици за развитието на техните деца и робуват на модата за отричане на всичко руско. Те имат възможност да подпомогнат рецепцията на руска класическа литература за деца, но явно нямат желание да направят това.

8. Най-големи „виновници“ за отчуждението на съвременното дете от книгата според родителите са учителите, което освен всичко друго е показател за отрицателното отношение към учителската професия и навика да се прехвърля вината за всички негативни явления върху учителите и училището. Родителите не могат да видят собствената си липса на отговорност. Много често прехвърлят отговорността към държавата и технологиите.

9. Все пак обнадеждаващо е категоричното мнение на родителите, че трябва да се вземат мерки срещу отчуждението на съвременното дете от книгата.

Резултатите и от двете анкети представят една твърде обезпокоителна ситуация, защото същите, а и може би по-драматични биха били резултатите и в други региони на страната. Налице е една от най-болезнените тенденции не само в българското образование, а и в цялото ни общество, а именно трайното дистанциране на съвременните деца от световете на литературата. Незавидната съдба на художествената словесност безспорно рефлектира върху нравственото, естетическото и духовното формиране на човека. Всичко това налага впрягането на силите на различните институции, обществото и държавата за незабавни решения.

Насърчаването на четенето на децата трябва да започне от стимулиране на интереса към книгите; издателите трябва да предлагат качествена литература за деца; родителите да купуват качествени детски книги; особено внимание е необходимо да се обърне на четенето вкъщи. Защото детското четене е социологически механизъм на приобщаване към материалната и духовната култура, в който се реализират възпитателна, образователна, самообразователна, комуникационна функция, формиращи представите, очакванията, стандартите на духовния свят на подрастващото поколение. Когато децата не искат да четат, а предпочитат електронните игри, пазарът на книгата се стеснява, в книжарниците се залежават с години книги, издателите се въздържат от неоправдани разходи. Този механизъм на пазарната икономика води до появата само на книжки-забавления. Електронните игри предоставят ефективно преживяване, развиват

най-вече бърз рефлекс и допускат възможност за „заразяване“ на детското съзнание с виртуална жестокост. Те и по-евтините, внесени от чужбина видео- и телевизионни филми, често пъти със съмнително художествено качество, много успешно конкурират книгата и се наместват на мястото ѝ, вграждайки в интелекта на децата вкус към принизените стойности на масовата култура.

Юлия Момчилова алармира, че съвременните български деца се нуждаят от помощ, за да се ориентират в човешките ценности, в самите себе си, в сложния свят, да не бъдат оставени без значими цели. Важно е да се поощрява и развива творческото мислене, за да се изградят като стойностни и успяващи хора. Особено добър учител са художествените произведения със сериозни послания, в центъра на които стоят човекът и проблемът за човечността. Те попадат като плодоносни семена в душата на детето и го формират като извисена личност. Такъв позитивен заряд се съдържа в прекрасния свят на руската класика, съчетаваща реализъм и идеализъм на описанието, разкриване на вътрешния свят на човека, моралните ценности. Длъжни сме да го предадем на детето, докато това все още е възможно. Въпреки отчуждението на съвременното дете от книгата не трябва да се забравя, че чрез класическата литература подрастващите преминават една хуманна ускорена социализация и ценностна ориентация в съвременния нехуманен свят.

Съществуват много фактори за детското четене: книгоиздаване, библиотеки, достъпен пазар. Необходимо е да се обръща внимание както на микрофакторите: традиции на четене в семейството, четящо обкръжение – връстници, действия на учителите и възпитателите по приобщаването към четене, така и на основните мегафактори – глобализация и информатизация на обществото. В една или друга степен нишката между тези фактори се къса, от което най-потърпевшо е детето. Вместо четене то предпочита информационно развлечение. Какво да се прави?

Могат да се посочат три дейности, способстващи за приобщаването към четенето, които не са единствени, но са много важни за преодоляване на проблема: пропагандата на детското четене, обучението и възпитанието на възрастните, създаването на условия за развитие на детското четене. За това е необходимо да се разработи социална политика, насочена не само към пропаганда, но и предоставяне на децата на достъпна инфраструктура, позволяваща да се реализира този вид дейност. Необходим е и контрол за предлаганото в интернет. Време е да се променят учебните програми и учебниците.

Трябва да се започне отнякъде. А решения трябва да се търсят навсякъде – и в забравените традиции, и в световните практики. Нужни са спешни мерки от високите инстанции и от обществото като цяло, защото никой няма право да оттласква от книгата, да лишава нашите деца – бъдещето на България, от духовни ценности и да пречи на тяхното развитие и реализация.

БЕЛЕЖКИ

1. Елин Пелин. Съчинения. т. II.С., Български писател, 1987 с. 345, 346.
2. Бенбасат, А. Книгата е интелектуално приключение, предизвикателство към ума и фантазията. – Борба, 24.11.2012.
3. Момчилова, Ю. Има ли борба с драматурзите в България? [онлайн]. [прегледан 29 януари 2013]. http://knigi-news.com/?in=pod&stat=8445&section=10&cur=15
4. На най-непознатия за децата писател е приписан ранг 1.
5. Тук процентите са спрямо общия брой отговори, тъй като въпросът предполага повече от един отговор.
6. Момчилова, Ю. Има ли борба с драматурзите в България? [онлайн]. [прегледан 29 януари 2013]. http://knigi-news.com/?in=pod&stat=8445&section=10&cur=15

THE ALIENATION FROM BOOKS OF THE PRESENT-DAY CHILD OR THE CRUEL TRUTH SUPPORTED BY SURVEY EVIDENCE

Abstract. The paper deals with a very important, pressing for a decision problem – the alienation of the modern child from book. The issue is widely known , but everyone are passing it or transferring the problem to someone else. The study was conducted through a survey. Statistical processing – the estimated rates, ranking, established correlation relations , etc. refers and highlights the trends. The survey was conducted with fourth graders from average provincial school and their parents. The questions are aimed to collect information about the interest/lack of interest in children to the book , preferred genres and themes , the evaluation of the sense of the book, role of intermediaries. The questions referring to the parents give us valuable information as it allows us to make comparison, assessment of views and study the ratio. The findings of the survey in any way are not cardinal but they are accurate, we can make a conclusion not only for this school but for any other, no matter in what part of country It is. The conclusions are proving that kids nowadays are distancing far from the literature. The unenviable fate of the art literature undoubtedly is reflecting on the moral, aesthetic and spiritual formation of the person.

✉ **Dr. Elena Davcheva**
Instisute for Literature – BAS
52, Shipchenski prohod Blvd., bl. 17
1113 Sofia, Bulgaria
E-mail: edavcheva@abv.bg

Teacher Experience
Опитът на преподавателя

ЗА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ НА ИНТЕРАКТИВНИТЕ МЕТОДИ И ЕКИПНАТА ДЕЙНОСТ В УРОЦИТЕ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ПРИ РАБОТА В МУЛТИЕТНИЧЕСКА СРЕДА

Марина Петрова
Професионална гимназия по електротехника и електроника – Пловдив

Резюме. Настоящата разработка представя урок по български език с приложени интерактивни методи и форми на работа чрез разбиране, анализиране, синтезиране, приложение, самооценяване в обучението по предмета, свързани още с развитието на критическото мислене и работа в екип в мултиетническа среда. Посочени са причините за необходимостта от структуриране и прилагане на подобни уроци в обучението по български език, възможностите, които предоставят те за развитието на езиковата и социокултурната компетентност на учениците в единадесети клас.

Keywords: critical thinking, active methods, teamwork, multi-ethnic media, advertising, socio-cultural and linguistic competence

Съвременният технологичен свят изисква нов тип училищно образование, съобразено с особеностите на интернет поколението, с висикоскоростния информационен поток, с претенциите и спецификата на новите социални, икономически и политически отношения. Така образованието е поставено пред предизвикателствата на новото време, на които то трябва да отговори не само в плана на сегашното, но и в плана на предстоящото, тъй като негов субект е бъдещият творец на света – детето.

За всеки, съпричастен към проблемите в българската образователна система, не е тайна, че до голяма степен те са свързани най-вече с разминаването между Държавните образователни изисквания (ДОИ) и Учебното съдържание (УС) спрямо интересите не само на новото „е-поколение“, но и със спецификите на интеркултурната/мултиетническа среда, в която протича образователният процес в България. Във фундаментите на Европейската и Националната квалификационна рамка обаче централно място заема концепцията за учене през целия живот (вж. по-подробно Европейска квалификационна рамка, 2009; Кальонски, 2013; Колева, 2013;

Национална квалификационна рамка, 2012; Пенчева, 2012: 358 – 370), свързана с придобиване на знания, умения и компетентности, които да дадат възможност на всеки гражданин да се реализира в зависимост от собствените си способности възможно най-успешно в живота. Затова от изключителна важност е как съвременният учител ще влезе в ролята на медиатор, който трябва да намери подходящата стратегия (методи, похвати и форми на работа), чрез която да подготви аудиторията си и да постигне не само образователните цели, заложени в програмата по конкретния предмет, но и да подготви учащите се за пълноценна реализация.

В частност, пред преподавателите по предмета български език и литература (БЕЛ) стои важната задача да формират у учениците компетентности както за литературния план на предмета, така и за онези базисни умения, необходими по всички останали учебни дисциплини и в бъдещата им успешност изобщо. Те са тясно свързани с предмета български език, който има за цел да изгради и усъвършенства четивната грамотност и уменията на учениците да използват потенциала на словното богатство на българския език, като придобият умения за успешна комуникация в различните социокултурни сфери на обществения живот. Неслучайно измерването именно на четивната грамотност, чиято концепция се основава на „разбирането, че за грамотност може да се говори тогава, когато четенето и писането се владеят като самостойни практики с мотивация за употреба и така се интегрират в социалното поведение на личността в различни сфери. […] с уменията на личността да намира, осмисля, преобразува и предава информация […] т.е. като: разбиране, използване, осмисляне на писмени текстове за постигане на цели и удовлетворяване на потребности; за задълбочаване на познанията и развиване на интелектуалния потенциал на личността за активно участие в обществото“ (Петрова, 2010: 10 – 23) е една от основните цели на престижното изследване на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие и в частност на Програмата за международно оценяване на учениците PISA (Петрова, 2010: 6 – 24).

Изследователите на проблемите в образованието са единодушни, че новото време изисква нова образователна среда (срв. Димчев, 2010: 76 – 87, Димчев, 2012: 114; Мандева, 2014: 146 – 150; Падешка, 2012: 46 – 47; Радев, 2007: 216 – 319, Стефанова, 2005: 115 – 118 и др.), в която двата субекта в процеса на обучение – учителят и ученикът, взаимодействат помежду си като равностойни партньори. В този смисъл от особена важност е да се отбележи как новата образователна парадигма влияе върху обучението по български език (ОБЕ).

Спецификата на обучението по български език се предполага от неговата глобална цел – **подобряването на езиковата подготовка на учениците.** Тук взаимодействието между преподавател и ученик е повлияно от социалните, психолингвистичните, управленските аспекти на ОБЕ, които взаимно се проникват и се осъществяват един чрез друг (Димчев, 2010: 75 – 76). Българският език (БЕ), като изучаван предмет, заема основополагащо място в учебните програми на средното образование. Обучението по български език е и обучение по кул-

тура, тъй като езикът е най-универсалното средство за общуване, придобиване на опит и социализация и именно чрез него се усвояват културните ценности на човечеството (Димчев, 2010: 25). То се свързва не само с изучаването на езика като система, но и с образователния процес в училище изобщо. Чрез него се развиват комуникативноречевите умения на учениците, обогатява се тяхната култура. Така обучението по български език има своя прагматична страна, чрез която се удовлетворяват съвременните изисквания на обществото за модерно езиково образование (вж. по-подробно Димчев, 2010: 40; срв. Европейска квалификационна рамка, 2008; Национална квалификационна рамка, 2012).

Заради особеностите на предмета български език – че той е едновременно обект на изучаване, от една страна, а от друга, е средството за обучаване и обучение, се посочват три основни функции на обучението по български език (**прагматична, когнитивна и културологична),** характеризиращи се в учебните задачи, които учениците трябва да умеят да решават (Димчев, 2010: 42 – 51). Конструирането, разработването, апробирането и успешното внедряване в практиката на уроци по български език, в които целите са не само да се постигнат моментните, а и дългосрочните резултати, е полезно, но е и предизвикателство пред учителя по БЕЛ, тъй като изисква планиране и изпълнение на дейности, които ще дадат начало и ще поддържат вътрешен континуитет със следващи етапи и цели на обучението. От друга страна, като проводник на култура, ценности и нагласи обучението по български език е тясно повлияно от съвременната модерна епоха, чиито основополагащи идеи са за демокрация, граждански, социални и човешки права.

Днес стремежът е към преодоляване на унаследените от миналото традиционни разделения (по пол, етнос, сексуална ориентация, религия и др.) с цел развитие на европейската интеграция, преодоляване на конфликтите и изграждане на обща европейска идентичност (Кальонски, 2013). С оглед на усложнената обстановка на Балканите, произтичаща от доскорошни конфликти на верска и етническа основа, а по-конкретно в България заради етническите/религиозните малцинства, чиито права и свободи, равноправие и недопускане на дискриминация трябва да се гарантират, пред преподавателя по български език стои нелеката задача да възпита у своите ученици толерантност, разбиране и уважение към другите култури, религии и език (Кальонски, 2013: 34, 77 – 78). Във връзка с националните образователни политики и приоритети за интеркултурно образование (Колева, 2013; срв. Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество 2012 – 2020 и др.) и заложените цели за бъдещи периоди работата в мултиетническа и мултикултурна среда **не** е вече само рядко срещано явление и далечна тенденция, а тъкмо напротив – очертава се като повсеместна реалност[1)].

След всичко казано дотук може да се заключи, че до голяма степен именно от преподавателя по български език зависи социализацията, приобщаването и изграждането на позитивни нагласи и стремеж към учене през целия живот у всички ученици без оглед на етнос, език, религия, културни различия и пр.

В статията си „Обучението по български език и идеята за интеркултурното образование“[2)] Мая Падешка констатира, че: „Интеркултурната компетентност (ИКК) е конструкт, който представя комплекса от знания, умения и ценностни отношения, необходими на личността за осъществяване на ефективни контакти с представители на други култури. [...] В интеркултурно обусловените комуникативни ситуации се трансферират културни наслагвания – преференциални или непреференциални спрямо контекста, изразявани съзнателно или несъзнателно, вербално или невербално. [...] Овладяването на интеркултурни компетентности обикновено се свързва с обучението по чужд език и е насочено към осмисляне на културни концепти, характерни за съответната чужда култура“ (Падешка, 2010: 39 – 41). Опирайки се на представените теоретични постановки, авторката посочва възможностите на ОБЕ да формира начални умения за изграждане и поддържане на диалогични отношения с представители на други култури и езици, т.е. възможността БЕ да бъде медиатор между хора, изучаващи български език, без оглед на мотивацията им с цел: „1) Овладяване на знания за езиковото и културното многообразие; 2) Развиване на умения за разпознаване, анализ (рефлексия) и преодоляване на индивидуални, групови, етнически, националноспецифични стереотипи, предразсъдъци, дискриминационни практики; работа с речеви клишета; 3) Разпознаване, анализ и конструиране на интеркултурно обусловени ситуации; планиране и реализиране на стратегии за речево поведение в интеркултурни ситуации“ (Падешка, 2010: 42).

Методите, похватите и формите на работа, използвани в интеркултурното обучение, до голяма степен могат да бъдат полезни и приложими в обучението по български език в мултиетническа среда. За усвояването на втори език и прагматичната насоченост на проблема Кирил Димчев (Димчев, 2014) отбелязва, че втори език и чужд език не са тъждествени понятия и че „БЕ като втори език *се усвоява на рецептивно и на продуктивно равнище с цел да се постига разбирателство в процеса на речевото общуване.* Това означава, че езикът на българските турци, цигани и др. не е чужд език за тях. Лингвистичната осведоменост, в съответствие с личностните, възрастовите, интелектуалните и др. качества на субекта на речта, е условие за формиране на стратегии за изпълнение на комуникативни задачи, т.е. изграждане на умения за създаване и възприемане на правилен и комуникативно уместен текст. Борави се с български езикови факти в съответствие с книжовните и стиловите норми“ (Димчев, 2014: 49).

Несъмнено, прилагането на уроци с включени интерактивни методи на учене и работа в екип по български език е една от най-подходящите възможности за постигането на заложените в обучението по БЕЛ цели, защото такива уроци не само формират знания и умения у учениците по предмета, но и спомагат за изграждане на нагласи, тъй като създават и поддържат в процеса на обучение среда, атмосфера и дисциплина, които благоприятстват и стимулират добър психологически климат, коректни взаимоотношения, конструктивно общуване и сътрудничество,

както между учител и ученици, така и между самите ученици. Подобни методи и форми на работа отговарят на различните образователни потребности на учениците, мотивират ги и ги стимулират за личностно развитие, окуражават ги да задават въпроси, да участват активно в учебния процес. Освен това включването на интерактивни игри в процеса на обучение създава траен интерес и преодолява инертността на учениците. Такава игрова техника внася не само разнообразие и радост в конкретната ситуация, но има и прагматичен характер, тъй като „носи опит; създава особено усещане за освободеност от вътрешни ограничения; извиква стремеж към познание, като насочва към търсене на обогатяваща информация; усъвършенства мисленето и речта; поражда положителни емоции (винаги е празник!); има освежително въздействие, защото често е приятно занимание за отмора; води до личностно самоутвърждаване. И което е особено важно: светът на игрите подготвя ученика за пълноценно съществуване в неигровия свят. [...] Интерактивната игра се разкрива в желаната съвременна образователна перспектива – ориентиран *към* личността образователен процес“ (Гарушева, 2012: 56). „Ученето чрез правене“ обогатява личния, житейския и познавателен опит, разширява културата и подпомага вътрешнопредметните и междупредметните връзки, а когато то е съчетано с екипна дейност, развива комуникативните умения, уменията за работа в екип и за нагласи за учене през целия живот, уменията за решаване на проблеми и такива, развиващи критическото и конструктивното мислене. „Ученето чрез правене в екип“ спомага и за формиране на отношение към другия – изгражда култура на толерантност, разбиране и позитивизъм (Христова, 2012).

Съобразно изискванията към съвременните педагогически технологии, чиято цел е социализацията на детето и поставянето му в интегрираща среда, недопускаща разделение по езиков, етнокултурен признак, преодоляването на авторитарния, директивен и монологичен педагогически подход, основаващ се на принципа „субект – обект“, е наложително. Настоящата разработка ще предложи урок по български език за XI клас с включени интерактивни методи и екипна работа, в който учителят само управлява дейността на учениците, приемайки ролята на техен партньор и консултант.

Технология на урок по български език за XI клас с прилагане на интерактивни методи на учене и екипна дейност, предназначен за работа в мултиетническа среда
Тема: Публицистичен стил. Реклама
(урок за упражнение, един учебен час)

Днес говорът на подрастващите както в техния дом, така и навсякъде, където те комуникират помежду си, в интернет пространството, даже и в предпочитаните филми, песни и т.н., категорично се отличава от езиковите средства, употребявани в различните сфери на комуникация. Затова от изключителна

важност е учениците да могат да разпознават, анализират, интерпретират, репродуцират и продуцират текстове от различните социокултурни сфери. Нещо повече – на всички тях им предстои задължителен ДЗИ по предмета български език и литература, в който се включват задачи, свързани с тези умения (срв: Държавни зрелостни изпити 2008 – 2013 г., задачи 23 – 34).

Понятията „стил“ и „функционален стил“ и особеностите на петте стила на съвременния книжовен български език се въвеждат и изучават в VIII клас. Първият стил, с който учениците се запознават, е разговорният, следват го научният, официално-деловият, публицистичният и художественият. На жанровете, принадлежащи на отделните функционални стилове, се обръща повече внимание в X клас (научен и художествен стил) и XI клас (официално-делови и публицистичен стил), като на учениците се дава възможност да се запознаят с техните разновидности, езиковите средства и специфики, характерни за различните текстове. По отношение на публицистичния стил се представят жанровете с преобладаваща информативна функция (информативна бележка, репортаж, кореспонденция, анкета, изявление, интервю) и жанровете с преобладаваща интерпретативна функция (коментар, критика, уводна статия, персонална колонка, портрет, хумористична бележка), като за анализ се предлагат информативна бележка, коментар и интервю (Васева, 2001). На рекламата, като задължителна част от текстовете, принадлежащи на медийната сфера, не се обръща внимание, но нейното място в съвременния живот е безспорно, тъй като тя е навсякъде – в медиите, по билбордовете, брошурите, флаерите и т.н. Именно рекламата обаче е изключително благодатна за реализирането на интерактивни уроци упражнения, съчетаващи екипна дейност, особено когато се работи в условия на мултиетническа среда. Единадесети клас е подходящото равнище, тъй като учителят познава своята аудитория с всички нейни особености (езикова подготовка, мотивация, хомогенност/хетерогенност, умения за работа в екип, метакогнитивни умения). Такива уроци дават възможност на учениците:

1. Да развият критическо мислене, като придобият знания за:

– функцията на текста;

– спецификата на жанра на рекламата;

– целта на общуването **в** и **чрез** рекламата;

– целта на езиковите средства, използвани в рекламите.

2. Да извличат, анализират и синтезират информация, като придобият умения да:

– търсят информация от различни източници (учебници, енциклопедии, статистики, електронни носители);

– извличат важна информация от текстове, принадлежащи на различни сфери (медийна, научна и художествена) с оглед на поставената задача;

– разпознават и анализират кохерентните и кохезивните средства за връзка в текста.

3. Да проявят креативност:

– по отношение на графичното оформяне на слогана и постера;

– по отношение на композирането на компонентите, съдържащи се в рекламата;

– по отношение на въздействащите и манипулативните езикови средства, употребени в рекламата.

4. Да развият социокултурната си компетентност

– като придобият знания за културата, природата, езика и др. на съответната държава;

– като развият отношение на толерантност към другостта.

5. Да развият умения за създаване на текст, принадлежащ на публицистичния стил, като:

– създават логически свързан текст, съобразно неговата функция;

– употребяват кохерентни и кохезивни средства за връзка при изграждане на текст, принадлежащ на медийната сфера;

– използват възможностите на синонимията;

– прилагат правописните, граматичните и пунктуационните норми на съвременния български книжовен език;

– оформят графично рекламен текст.

6. Да развият умения за работа в екип като:

– търпимост;

– толерантност;

– сътрудничество;

– уважение.

7. Да развият умения за самооценка за:

– лични постижения;

– групови постижения;

– лични пропуски;

– групови пропуски.

Междупредметни връзки: история, география, литература, музика, изобразително изкуство.

Предпочетени образователни технологии. В случая се прилага технологията *„Развитие на критическото мислене чрез разбиране, анализиране, синтезиране, приложение, оценяване“*. Тя се състои от пет фази:

– целеполагане;

– осмисляне на задачата;

– работа в екип;

– представяне на продукт;

– рефлексия/оценяване.

Дейности:

1. Целеполагане – на учениците се представя технологията на работа и очакваните резултати, като се подчертава състезателният характер на дей-

ността – класът се разделя на 5 групи от по 5-ма участници. Всяка група получава постери и маркери в 4 цвята. Изборът на постери за конкретната група е чрез теглене на жребий. Върху първи лист от постерите предварително са записани от учителя определени параметри, които трябва да се допълнят и завършат, след това се пристъпва към създаване на цялостен рекламен текст, чрез който да се впечатлят и привлекат чуждестранни за конкретната страна туристи. Важно условие е да не се допускат правописни, граматични, лексикални и пунктуационни грешки.

Предварителни параметри (лист 1. за отделните постери):

Ако Румъния (респективно: Турция, Гърция, Франция, Германия) беше:
животно, тя щеше да бъде…
птица, тя щеше да бъде…
цвете, тя щеше да бъде…
музика, тя щеше да бъде…
танц, тя щеше да бъде…
писател, тя щеше да бъде…
спорт, тя щеше да бъде…
храна, тя щеше да бъде…
сграда, тя щеше да бъде…

2. Осмисляне на задачата – да се обмисли и създаде рекламен постер със слоган, текст и изображения с цел привличане на туристи в конкретната страна (член на Европейския съюз или съседна балканска държава).

3. Работа в екип – сформирането на екипите е важен елемент – в тях трябва непременно да се включат ученици и от трите етноса, но определянето им трябва да е дискретно и предварително обмислено от учителя. Екипите трябва да имат достатъчно пространство помежду си, за да не си пречат взаимно, постерите и маркерите са поставени на подредените предварително от учителя работни маси, времето за изпълнение е 15 минути. Членовете на екипите могат да използват учебниците си по география и икономика, история, литература, високоскоростни електронни устройства (при наличието на безжичен интернет), енциклопедии, които учителят предварително е подготвил и поставил на работните маси за ползване при необходимост.

4. Представяне на продукт – продуктът се представя от говорителя на екипа в рамките на 3 минути – учителят предварително разяснява, че от особена важност при представянето са жестовете, мимиките, контролът над гласа и интонацията. След всяко представяне на екип зрителите аплодират. Екипът победител се избира чрез гласуване.

5. Рефлексия/оценяване на дейността – подходящ вариант за измерване на успешността на дейността е чрез попълване на анкетни карти от екипите (Ан. №1) и от преподавателя (Ан. №2). Анкетното проучване носи данни и за